

Álvaro Siza, arquitecte

“L'arquitectura s'ha convertit en una cosa estranya”

L'arquitectura actual tendeix a prescindir dels usuaris. Álvaro Siza és, en canvi, un ferm partidari de l'arquitectura lligada a la realitat de l'entorn que l'envolta.

El portuguès Álvaro Siza, 57 anys, és un dels arquitectes més cotitzats del moment. No hi ha projecte urbanístic europeu que no se'l dispute. En la vessant més domèstica, L'Institut Meteorològic, a punt de ser acabat, és la seua contribució a la Barcelona olímpica; participa també en la rehabilitació del centre històric d'Alcoi. A més, la Universitat Literària de València li ha adjudicat la construcció del rectorat, i l'altra, la Politècnica, l'ha investit recentment *doctor honoris causa*.

—*No para de guanyar concursos internacionals, de rebre premis i honors. Acabe de veure que estudiants d'arquitectura li demanaven l'autògraf, ¿com li afecta la celebritat?*

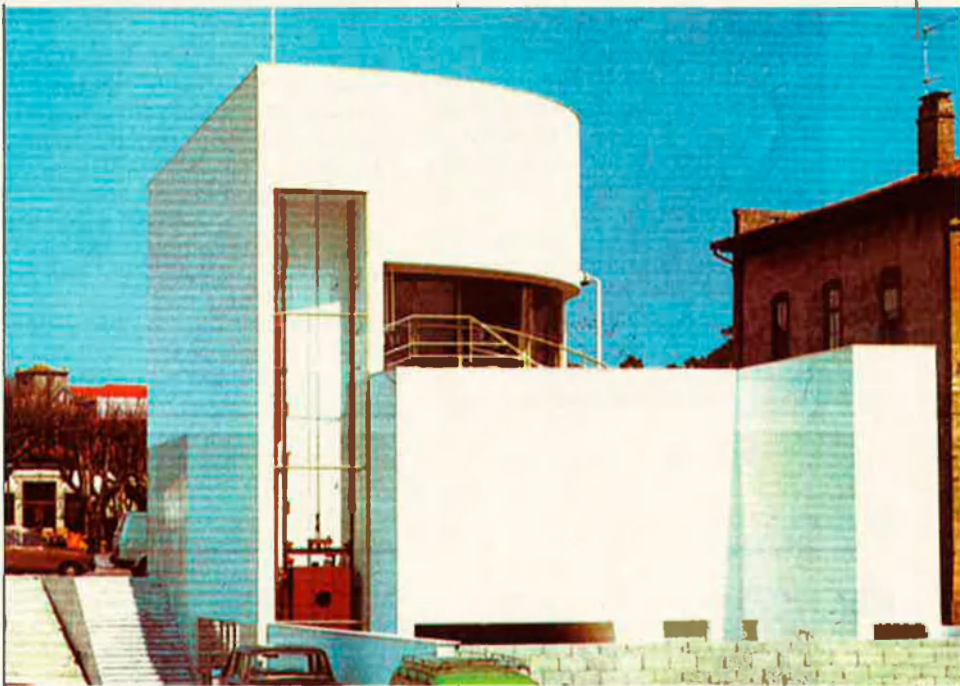
—Em divertesc molt. Però no m'ho prenc seriosament. A més tot és molt relatiu. Hi ha un món, com el de la Universitat, en què ets ben rebut i en què fins i tot són benevolents amb els disbarats que un pot dir. Però alhora pots estar a punt de ser despatxat d'una obra, o no aconseguir que s'aprove un projecte o que els diners no arriben fins al final. Això a banda, els premis sempre són un estímul per a no sentir-te aïllat, especialment en una professió com la nostra, plena de dubtes i de titubejos.

—*Però supose que la vida li deu haver canviat, ja no deu poder treballar en els cafès.*

—Comença a ser difícil salvaguardar la intimitat en aquest ambient de rumor de gots i de converses que m'ajudava a concentrar-me. Sobretot arran de la rehabilitació del Chiado, que ha suscitat moltes entrevistes. La gent m'interpel·la als cafès: "arquitecte, ¿com va el Chiado?"

—*¿I com va?*

—Va bé. No he intentat fer arquitectura "moderna", perquè això seria com introduir una fira en aquella zona. Els canvis tenen menys a veure amb les façanes i

"L'arquitectura guanya molt amb la informació directa, possibilita solucions més denses i més riques".

ARXIU

més amb la millora de la qualitat de vida dels habitatges, i amb la refeta dels recorreguts entre la part alta i la baixa de la ciutat.

—*Recorde que els seus col·laboradors valencians en el projecte d'Alcoi, Miguel de Rey i Iñigo Almagro, quan van presentar el treball a València van comentar que vostè tocava el terreny, les roques, les cases, que feia moltes preguntes a la gent ¿vostè creu que no es pot projectar sense conèixer el lloc?*

—Per a mi és fonamental. No és possible desencadenar la imaginació sense tenir un estímul molt concret. Totes les ciutats tenen una personalitat, un caràcter, que es tradueix en una espècie de vocació, de manera que és la base el que dóna peu al procés del projecte.

—*¿I quin ha estat en el cas del Portal de Riquer d'Alcoi?*

—Em va impressionar sobretot la topografia i el perfil d'Alcoi, que donen molt de caràcter al centre sense fer-lo pintoresc. Després, el color: tinc la idea d'una ciutat daurada de dia, de color terra vibrant. L'àrea on fem el nostre treball és el límit del barranc. Hi ha, també solars d'edificis assolats. El pla d'actuació preveu la rehabilitació dels edificis vells, la conservació de certs trossos de muralla mentre que la construcció d'edificis de nova planta va en el sentit de completar aquesta estructura tan forta, bàsicament consolidada. D'altra banda, s'han creat jardins, terrasses, recorreguts en definitiva, que faran que la ciutat no es deture en el barranc, sinó que continue fins al llit del riu.

—*¿Quin paper creu que tindran els centres històrics en la ciutat moderna?*

—La seua funció és complementar els

altres centres que han anat creant-se amb el temps. Avui es tendeix, equivocadament, al meu parer, a considerar coses diferents la recuperació del centre històric i la construcció de sectors nous o el tractament de la perifèria, en què hi ha una certa permissivitat i on sembla que el problema de la creació de patrimoni no és tan important. No té sentit crear un centre històric de postal, turístic, amb una vida molt artificial. Afortunadament als països del sud els centres històrics són vius, no són un museu. Però això no vol dir que el seu ús continu no haja

inclòs, a vegades, una certa degradació.

—*Com en el cas de València, el seu centre històric té el sobrenom del "Petit Beirut". Té molts problemes.*

—Tots els centres històrics tenen problemes. La qüestió més important és que hi viu gent. I encara que sembla el contrari, és més fàcil recuperar-los, tornarlos a posar en la dinàmica de la ciutat.

—*El problema és que aquesta recuperació passa, a vegades, per canvis en el teixit social, perquè els habitants primitius els hagen d'abandonar a causa del gran creixement dels preus.*

tes i que es van crear vicis de metodologia i fins i tot hi va haver posicionaments demagògics. Però la fase actual, en què no es té en compte els usuaris, genera noves tensions i desequilibris.

—*¿S'ha de convèncer l'usuari, cal educar-lo?*

—No es tracta de res d'això. Es tracta de tenir un intercanvi d'informació, desinhibit i sense prejudicis entre les dues parts. Jo crec que l'arquitectura que puc fer guanyarà molt amb una informació directa, possibilita solucions més denses, més riques. En el meu cas ha estat així. Per això és lògic que jo estiga interessat a tenir aquesta possibilitat de diàleg. A mi em resulta molt inhibitori que algú em diga "arquitecte, no entenc aquesta finestra, però faça el que vulga". Els usuaris, per la seua banda, accedeixen a un informació que desconeixen sobre arquitectura o urbanisme. La informació sobre l'arquitectura està limitada per molts prejudicis. El fet és que avui l'arquitectura s'ha convertit en una cosa molt estranya per a la gent, aliena, quasi com la medicina. Per això jo crec que el diàleg pot ajudar a anar aplanant la fossa.

—*Llavors, supose que li voldria la gran pintada sobre la façana de l'illa de vivendes que vostè va construir al barri berlinès de Kreuzberg. Una pintada immensa, impressionant, que diu "Bonjour tristesse".*

—No va ser un dolor gaire violent. No ens podem doldre de les agressions perquè llavors estaríem perduts. Era una agressió que tenia a veure amb conflictes existents en aquell barri, molt degradat, amb una immigració molt forta, conflictes socials, de racisme, que encara continuen existint. Aquest context va afectar tot el procés de treball, a pesar que en les reunions hi havia representants de totes les parts, i va portar com a resultat algunes pintades com aquella.

—*¿Què opina del boom que ha sofert l'arquitectura espanyola d'un temps ençà?*

—És natural que siga així. La qualitat mitjana de l'arquitectura espanyola no es troba en altres països. Això té a veure amb el poder tan gran que tenen els arquitectes en aquest país. Pense que a Portugal només un 10% de les cases són projectades per arquitectes, o que a Holanda la distinció entre un arquitecte i un enginyer és molt vaga. Això no vol dir que tota l'arquitectura siga fantàstica, ni que no s'hi haja caigut en exhibicionismes ni en modes, però indubtablement hi ha obres molt bones.

Toni Picazo

Alvaro Siza ha rebut recentment distincions de les universitats valencianes.

RAFA GIL

—Sí, és un problema evident, no pense que jo sóc totalment optimista. Els canvis generen inevitablement desequilibris. Per això jo crec que és molt interessant l'estratègia adoptada a Barcelona, on han optat per començar amb el tractament dels espais públics perquè generen en certa manera la recuperació de les construccions que els defineixen i que els donen forma.

—*Hi va haver una època en què els canvis urbans no es concebien sense el suport tècnic, sense la participació dels veïns o dels futurs usuaris, avui es fa tot el contrari.*

—Sí, avui un arquitecte que parla de participació és considerat un mal arquitecte. És cert que la dinàmica de la participació corre el perill de perdre de vista la dimensió d'espai públic, és cert també que hi va haver realitzacions prou nefas-

